

POETISK PRAKSIS

i ditt hus vil eg gå på hendene ned trappene
invitere inn fuglar og dyr menneske som deg og meg
eg skal snakke med fleire tungar
danse etter midnatt med utslått hår

la alle få ein del
samle saman resten
sy meg sjølv i hop med grove sting

der har du meg

før eg drog
opnar eg alle kraner
vatnet vil føre deg vidare

Kristine Søggen

Poetisk Praksis og Diktammeret: Bokmagasinet diktpatite redigeres av poetene Endre Ruset og Joakim Kjorsvik. Vi trykker nye, innsendte dikt av etablerte og uetablerte forfattere. Bidrag mottas på adressen poetiskpraksis@klassekampen.no. Spalta har dessuten et samarbeid med Diktammeret, et åpent, nettbasert skriveverksted for poesi, hvor Helge Torvund er veileder. Poeter kan også gå inn på Diktammerets nettsider og delta der: diktammeret.no. Hver måned kårer juryen i Diktammeret en månedens poet, som intervjues og trykkes i Bokmagasinet.

KLASSEKAMPEN ØKER STADIG

2018
116 000
daglige lesere
på pair og nett

2008
55 000
daglige lesere
på papir

Det går fortsatt oppover for Klassekampen. Vi ønsker å takke alle våre trofaste lesere og abonnenter. Med din hjelp og støtte kan vi fortsette veksten!

KLASSEKAMPEN

Skyld: Andreas Vermehren Holms dikt synliggjør menneskenes voldsutøvelse og maktbruk.

Alle tings indre

Det er noe utidsmessig ved danske Andreas Vermehren Holms (f. 1988) poesi, som vekker min leselyst. Diktene kombinerer sosialt engasjement og moralsk indignasjon med eksperimentell litterær form. Hvor ofte ser man ikke at sosialt engasjement blir gitt en trygg og traust realistisk litterær form? Og motsatt, at den formmessig litt mer vågale, eksperimentelle litteraturen kaster ut det poetiske jeg-et, og avstår fra muligheten til politisk-moralsk indignasjon, for å gi plass til språklig innovasjon? Vellykket overskridelse av skjemaet er mindre vanlig enn man skulle tro. Holms litterære originalitet ligger i at han overskrider skjemaet – og lykkes.

«Alle tegn i samme natt» samler tre diktsamlinger som også tidligere er utgitt i Norge, men da på dansk. Den norske tittelen er noen hakk mer mehrenske-metafysisk enn originalens tittel: «Antropocen kreatur» (2015), «Planetariske væsen» (2016) og «Skabningernes lovsang» (2018). Forlaget, House of foundation, fortjener ros for den fysiske utformingen av alle de fire bøkene, den viser klasse, fra papir til formgivning.

Det gjennomgående motivet i «Alle tegn i samme natt», er vold og bruk av makt. Primitiv vold, industriell vold. Holm undersøker tankegangene som tillater oss å behandle dyr, medskapninger, på lite empatisk vis. Han vil synliggjøre voldsutøvelse som er blitt usynlig gjennom å bli framstilt som naturlig. Tittelen «kreatur», «vesen» og «skapning» viser til forholdet mellom mennesket og de andre, enten det er en annen art eller kollektiver av mennesker. I bokas første dikt, «meditasjoner», reflekterer han rundt at man har «sagt og skrevet og tenkt om dyr at dyret ikke har noe språk».

Følgelig har ikke dyret bevissthet. Ved å vise til at mennesket har fornuft og språk, setter vi oss i en særstilling. Holm viser til Bibelens ord om at mennesket er skapt i Guds bilde og hersker over dyr, fugler og andre skapninger. Det er brukt til å legitimere tanken om menneskets posisjon som hersker.

På samme vis som mennesket har gitt seg selv makt til å gjøre som vi vil med dyr, skriver Holm, har maktutøvere også tenkt at visse mennesker «ikke er mennesker at de kan slås i hjel at de fritt kan drepes at det ikke er mord». Holm eksponerer

MAKTESLØS: I «Alle tegn i samme natt» blir menneskets plass som hersker over både dyr og andre mennesker utfordret. ILLUSTRASJON: BIODIVERSITY HERITAGE LIBRARY, FLICKR

DIKT

Andreas Vermehren Holm
Alle tegn i samme natt
Oversatt av Jørn H. Sværen
House of foundation 2018, 150 sider

hensynsløshet for å undersøke skyld og evnen til å føle eller påta seg ansvar. Dette framgår blant annet i et dikt fra «Skapningenes lovsang», som er plassert ved siden av et bilde av en ape iført en

” Holm eksponerer hensynsløshet.

gjennomsiktig maske. Apen blir utsatt for et eksperiment, blikket er panisk. Diktet, «(upersonlig liv)», lyder i sin helhet slik:

*Vi trodde de var maktesløse
det var derfor vi gjorde det vi
gjorde
jeg har ingenting å si til mitt
forsvar
en stor og kompromissløs
kjærlighet er ikke nok*

Her sirkler Holm for det første inn et register av bortforklart voldsbruk. I tillegg forhandler han om skyld. Jeget stiller seg ikke på trygg avstand fra volden, i

vitetheten. Han setter seg heller ikke på sin høye hest som anklager. Summen av ugeringer er uendelig. Botsøvelsens dilemma ligger i at dårlig samvittighet ikke endrer noe, med mindre selve samfunnet endres. I «(overfiatisk vesen)» heter det: «er det vanvidd å be fuglene om tilgivelse // mitt tyne åndedrett mot alle tings indre et hjerte er lite en art forsvinner en sjøløve en snøleopard».

Sadisme beskrives som integrert i sivilisasjonsprosjektet. I «(meditasjoner)» heter det: «jeg drømte at ingenting lenger var vel-signet i verden jeg drømte at et drap ikke lenger var mord jeg drømte at vi klippet halene av dem at vi skar opp pungen og fjernet testiklene at vi klippet over nebbene på dem».

Boka berører også vidt forskjellige tema som tvangsutsendelse fra landet, genredigering (CRISPR) og naturødeleggelse. Det er jommen ikke småtterier disse bøkene har gitt seg i kast med! Det kan minne litt om Jens Bjørneboes såkalte «bestialitetens trilogi», med sin katalog over anklagepunkter. Holms dikt taler med ulike stemmer, både med offerets og med overgriperens. Jeget inkarnerer liv på tvers av historien. Bevisstheten om historisk, biologisk og strukturelt å tilhøre overgriperne, har et konfronterende aspekt. Det gjør diktene utidsmessige. Holm befinner seg i andre enden av det søtladne og innyndende språkbruset. Gi hans dikt en sjanse.

Espen Stueland
bokmagasinet@klassekampen.no